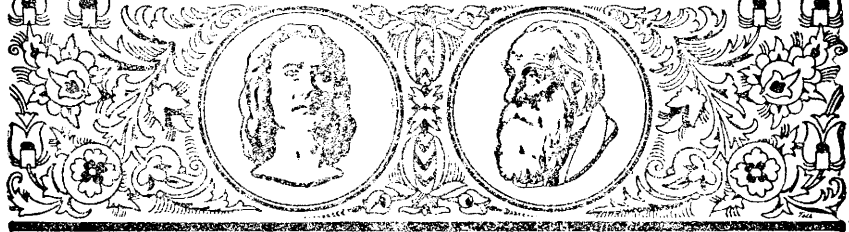

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

AVALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: **Dr. BOROS GYÖRGY.**

Ferencz József püspök halálára.

Irta: *Dári Domokos.*

Korona hullott, korona esett.
 Könnyázott földön sikoltás sir, zúg,
 Sötétség támadt bús fejünk felett,
 Gyászolva riad minden kicsi zug.
 Sirámra kelnek palotatermek,
 Az utcán, téren zokogás támad,
 Gazdag és szegény egymásra lelnek,
 Szivöknek kapcsa a közös bánat.
 Saskarmu bánat be a szivbe vág
 Vércseppes szivre, hol a ba'zsamir?
 Merre vagy? Hol vagy? Jövel Gileád!
 Koporsó mellett népek ezre sir!
 Korona hullott, korona esett,
 Püspöki fényes, drága korona.
 A halál orvul reája lesett
 S aki viselte — ég lett a hona.
 Tüzoszlop-ember főpásztor-Atyánk!
 Sötétben vagyunk, beborult egünk,
 Addig, míg éltél, oly bátrak valánk,
 Ma pedig fázva összeremegünk.

Kelemen Lajos ur

Loco

Str. Iuliu Maniu 24 [Szentegyház-u.]

Addig, míg éltél, hiteddel élénk,
 Ma hitünk, erőnk porszemmel se bír,
 A lelkünk gyenge, megtorpadt, félénk,
 Lever az első vésszel teljes hir.
 Ne hagyj Sötétben, légy szövétnekünk,
 Felhőkön át is lobogjon a tűz!
 Nézz ki az égből, adj erőt nekünk,
 Ami remegést, félést tova üz!
 Ledőlt hitünknek romos templomát
 Emeld fel újra, legyen bizalom.
 Jusson a néped minden gáton át
 S imát rebegjen zsoltáros dalon
 Hajolj ki, szólva: Ne félj kis sereg!
 Egy Isten népe! az Úr van veled,
 Sorsod irva van, hát ne keseregj!
 Sorsod leirva: „Ragyogjon neved!“

 Szó'd zendül, halljuk!... lelkünk betelik
 Bátoros hittel s félők csak valánk,
 Biztató szavad törli könnyeink...
 ... Köszönet neked főpásztor-Atyánk!

 Korona hullott, korona esett.
 Felhőkön tu'ról derengés támad
 Sötétség felett, ezer könny megett
 Biztató, áldó szivárvány támad.

Hólepel fölött piros rózsák.

— „Egy unitárius nőnek, a „Modern mese“ ismeretlen szerzőjének szeretettel.“ —

Az Isten minket akkor legjobban szeretett,
 Mikor anyává tette az asszonyt
 S ajándékozott nekünk mosolygó gyermeket.

Gyermek mosolya a földön búbajos éden,
 Aranysugaras mennyei derű,
 Vezér csillagunk, ha eltévedünk az éjben.

Szférák zenéje a gügyögés piros ajkán.
Az asszonyoknak égi ajándék,
Mikor a csöppség legelőször mondja: anyám.

Ha rózsaszín kis lábával tipegve indul,
A mennyország hull karjaink közé,
Mert hozzánk érve fáradtan keblünkre simul.

Este szemére borul hosszú szempillája.
Míg anyalkákról tarka álmot lát,
Ezeregy álmot sző az anya-szívek vágya.

Reggel, ha ránk lehel első édes csókját
Ablakunkról a jégvirág lehull
S hólepel fölött szirmot bontnak piros rózsák.

Homoródujfalu.

Dobai István.

oo

Egyházi Képviselő Tanácsunk pár nappal ezelőtt tartott rendes ülését meghatározta a püspökválasztó zsinat pontos idejét, f. évi május 20-ára. Ezt megelőzőleg, 19-én tartja meg egyházunk, most már néhai, Ferencz József püspök ur emlékünnepeét. Az ünnepély egy része a templomban lesz délelőtt, hol imát mond Vári Albert vallástanár, beszédet tart Dr. Kiss Elek teológiai dékán. Délután fog lefolyni az emlékünnepeély, melyen az emlékbeszédet Dr. Borbély István fogja tartani. Püspökválasztás után az új püspök istentiszteletet fog tartani, mely után urvacsora osztás lesz Taar Géza, nagyajtai lelkészünk ágendálásával. Az E. K. Tanács sajnálattal vette tudomásul, hogy Kovács Kálmán püspöki titkár, aki majdnem tíz éven át odaadó és hű szolgálattal állott főtisztelendő néhai püspök urunk oldalán s ki egyházunk társadalmi és alkotmányos mozgalmában tevékeny részt vett, megváltik titkári állásától és az elnökséget felhívta, hogy az állás betöltésére tegye meg javaslatát.

Amint már mult számunkban is megirtuk, püspök urunk egyik legutolsó intézkedése volt Kiss Sándor kolozsi és Bölöni Vilmos udvarhelyi lelkészek kicserélése. A csere már meg is történt, amennyiben Kiss Sándor már kibucsuzott Kolozsról, hol a hívek meleg szeretettel és hálával bucsuztak pásztorkuktól. A beiktatás úgy Kolozson, mint Udvarhelyt f. hó 25-én ment végbe ünnepi keretek és zsufolt templomok előtt. Mindkét lelkésznek sok szerencsét és jó munkálkodást kívánunk új állomáshelyeiken.

.....
Alapítói díj 500 Leu, minek ellenében az „Unitarius Közlöny” ingyen jár!

TŰZHELY MELLETT

Szabad-e esküdni?

Március 21-én délután Kolozsvár összes lelkészei kimentek a 83-ik ezred kaszárnyájába, hogy az 1928 évi ujoncokat az állam kívánsága szerint föleskessék. Tízezer szuronyos, teljes díszbe öltözött katoná sorakozott fel az emelvény körül, honnan a lelkészek az eskümintát felolvasták. Az eskü lefolyása most nem tartozik ide, csak az a jelenet, amelyért ezt a pár sort megírni kényszerültem.

Már vége felé járt az eskütétel, mikor egy magas, szép szál katonát vezettek elénk. Ez a katona nem akar esküdni, mondották. Azt hiszem, Máthé Mihály volt a neve, arra azonban biztosan emlékszem, hogy mezőcsávási volt. Baptista, de hivatalosan még nem jelentkezett ki a református egyházból, tehát a református lelkészhez vitték, hogy beszéljen a lelkére. Ám a lelkész nem sokra ment vele. „Jól tudja a tiszteltes ur, hogy a Bibliában meg van írva: teljességgel ne esküdjeteek.“ Így szólt Máthé Mihály s hiába beszéltek neki a fényes, csillogó ruhába öltözött generálisok, hiába tárta fel a lelkész a veszélyt, mely reá várt, hiába mondotta saját örnagya is, hogy haditörvényszék elé kerül s hogy addig ki nem szabadul a börtönből, amíg az esküt le nem teszi, semmi sem használt. Máthé Mihály megmaradt elhatározása mellett s nem esküdött. Végén is elvitték a katonák. Hogy mi várt rá, talán verés, szigorított börtön, vagy üldöztetés, nem tudom. Sajnos, nem járhattam közbe az érdekében, mert nem a mi felekezetünkhöz tartozott s katonáék nagyon szigorúak ilyen dolgokban.

Igaza volt-e Máthé Mihálynak, vagy nem? Máthé evang. V. része 33-tól 37-ig terjedő versekben csakugyan írva találjuk, hogy „teljességgel ne esküdjeteek.“ Viszont látjuk, hogy nemcsak az álam, de az egyes egyházak is használják az esküt különböző alkalmakkor. Pedig az egyházak csak kell hogy ismerjék a Bibliát!

Nagyon sok teológus foglalkozott már az eskü kérdésével s ezek közül mindenik arra az eredményre jutott, hogy az a bibliai rész nem vonatkozik a törvényszéken, az államok megbizottai, vagy a templomban teendő eskükre. Csak tulzó és rajongó szekták szokták ezt a mondást arra használni fel, hogy mindenféle esküt eltiltsanak követőiktől. Még pedig azért, mert a Biblia megmagyarázásához nincs meg a kellő képzettségük s azért kell, hogy szóserinti értelmében magyarázzák azt. Mi unitáriusok mindig azért harcoltunk, hogy a Bibliát ne szavaiból, hanem szelleméből magyarázzák, mert a betű öl s a lélek az, ami megelevenít. Ezt tesszük most is.

Tudvalevő, hogy keleti fajoknál az esküdözés is és a káromkodás is nagyon gyakori. Gondoljunk csak a cigányokra, hogy tudnak azok esküdözni. Akármiről legyen is szó, a cigány mindjárt esküszik. És nem mindig igaz az, amiről esküdözik. Vagy gondoljunk különösen izraelita kereskedőinkre, kik még nem aszimilálódtak a magyarsághoz. Képes letenni a hét főesküt, hogy az a portéka, amit kínál, a legjobb „ami csak létezik“, pedig talán silány harmadrendű áru valójában. Természetes tehát, hogy Jézus megtiltotta az esküdözést, mert lépten-nyomon esküdözni, akár igazán, akár hamisan, vétek. A tiz parancsolatban is benne van, hogy „a te Uradnak Istenednek nevét **hiába** fel ne vedd!“

Továbbá Jézus a hegyi beszéd keretében mondotta el ezt az eskü-tilalmat, a hegyi beszéd pedig a sziv igazságáról és a szivből fakadó cselekedetek tisztaságáról szól. A farizeusok és írástudók mesterkedése mindig az volt, hogy az esküt úgy formulázzák meg, amint az saját érdekeiknek a legjobban megfelelt. Még ma is vannak esküminták, melyek megfogalmazása nem kötelezi az esküvőt bizonyos egyénekkel, vagy dolgokkal szemben, ilyen volt pl. a híres mohamedán eskü, amit egy hívő muzulmán egy nem hívőnek, azaz kereszténynek tett, Istenországa lakóinak azonban a sziv esküvése a mértékadó, tehát ha esküszik, vagy ha ezt mondja, hogy „igen-igen, vagy nem-nem“, teljesen egyenértékű, sőt az egyszerű igenlés, vagy tagadás jobb, mint az esküdözés.

A törvény előtt, vagy hatóságok előtt tett eskü azonban egészen más, mint azok az esküdözések, amikről fennebb szóltunk. Itt nem arról van szó, hogy csak akkor szóljunk igazat, mikor megesküszünk rá. Itt azért esküszünk, hogy meggyőzzük embertársainkat, kik nem látnak szivünkbe és nem tudják megítélni a mi igazságszeretetünket, arról, hogy mi igazán nyilatkozunk meg. Jézus parancsának szellemét mi megőrizzük, amiért hivatalos helyeken esküt teszünk, ép úgy, mint ahogy Jézus tanításainak szellemében járunk el akkor is például, mikor a templomban sokan együtt imádkozunk, habár visszavonulva imádkozik az egyén igazán Máté VI. 6 szerint. Jézus maga sem vonakodott a hivatalos helyen tett eskütől, mint azt látjuk Máté XXVI. 63-ban, hol ugyan nincs kimondott esküforma, de hol az „élő Istenre“ van hivatkozás, melyre Jézus felel. Tehát Jézus nem az eskü külső formája ellen beszélt, hanem a sziv belső tisztasága és igazságossága érdekében.

Szegény Máthé Mihály ezt nem tudta, amint valószínűleg az a baptista prédikátor sem, aki Mezőcsáváson ezt a vakhitet beleoltotta. Nagyon sajnáljuk Máthé Mihályt, mert jobb ügyre méltó bátorsággal tett tanubizonyságot hitéről. De sajnáljuk azért is, mert nem találta meg az igazságot. Nem lévén unitárius, nem látogathatjuk meg börtönében, jelen számunkból azonban, ha csak lehet, egyet eljuttatunk hozzá. Adja Isten, hogy világosodjék meg az ő értelme, ismerje meg az igazságot s tudjon majd az igazságról is olyan bátran tanubizonyságot tenni.

Sz. I. S.

NŐK VILÁGA.

Jelentés a vidéki nőszövetségekről.

A vidéki nőszövetségek eddig beküldött jelentései alapján, azoknak egy évi működéséről a következőkben van szerencsénk röviden beszámolni.

1. *Maroskör*: 1. *Iszlóban* a D. F. egylet és Nőkszövetség együttl működik. A téli hónapokban összejeveleket és műsoros estélyeket rendeztek. Vezetők: Fekete József lelkesz és Kerestély Jánosné tanitónő.

2. *Székelykálban* a Nőkszövetsége K. Nagy Árpádné védnöksege és Kiljén Gizella tanitónő elnöklele mellett 6 felolvasó gyűlést tartott és egy szindarabot adott elő nagy sikerrel. A Nőkszövetsége a felekezeti iskola javára 2978 leut ajándékozott. Pénzvagyona 663 leu, tagok száma 42.

3. *Szabédon* a Nőkszövetsége és az Ifjusági Egylet együttl működik. 8 összejevetelt és egy teaestélyt rendezett.

4. *Nyárádgálfalván* a Nőkszövetsége az őszi és tavaszi hónapok első vasárnapján tartott felolvasó gyűléseket. Elnök Török Elekné, díszelnök Kiss Gézané, tagok száma 80, pénzvagyona 3500 leu.

5. *Szentgericén* a D. F. ifjusági egylet s a Nőkszövetsége együttl működött. A tél folyamán minden héten összejevetelt s április 24-én záró-ülést a Kulturházban. Beszerzett 2 gyászlobogót s a Kulturházban szükséges butorzatot kiegészítette. Pénzvagyona 2250 leu.

6. *Marosvásárhelyen* a D. F. Egylet és Nőkszövetsége havonként 1—1 műsoros összejevetelt tartott, 2 díszgyűlést Dávid Ferenc és Brassai Sámuel emlékének szentelve. Tagok száma 85, pénzvagyón 18.821 leu. A Nőkszövetsége 2 igen jól sikerült teaestélyt s 1 mesedélutánt rendezett, mely utóbbin 200 drb. csomagot osztott ki karácsonyi ajándékul s 6 szegény unitárius gyermeket részesített ruhasegélyben. A Nőkszövetsége elnöke és titkára résztvettek több alkalommal az unitárius leánytanoncok hittanóráján s előadás után a növendékekkel megbeszéléseket folytattak. A D. F. Egylet elnöke: Dr. Fekete Gyula, a Nőszövetség elnöke: Dr. Sárkány Miklósné.

7. *Nyárádszentmártonban* a D. F. egyleti Nőkszövetsége és Dalárda működik szép eredménnyel. Pénzvagyónát, mely 5678 leut tett ki, az egyházközségnek templomjavittatásra ajándékozta.

8. *Csókfalván* a Nőkszövetsége a D. F. egylettel együttl működik. Tartottak 7 műsoros összejevetelt és egy ünnepeylt, ruhasegélyben részesült egy szegény unitárius leányka.

9. *Nyomáton* a Nőszövetsége 67 taggal működik, tartott 16 rendes, 2 rendkívüli gyűlést, 4 műsoros táncestélyt, 12 kötökét, egy Sylvester teaestélyt. Van férfi és női dalárdája a D. F. egy-lettel kapcsolatosan. 2500 leut adományozott a szövetség a tem-pom és iskola rendbentartására. Pénzvagyona 1675 leu.

10. *Iklandon* a D. F. Egylet és Nőszövetsége szép ered-ménnyel működik.

A *vadadi* D. F. Nőszövetsége tartott 15 összejövetelt, 1 ka-rácsonyfa-ünnepélyt diszgyűléssel és ajándékozással, 1 táncmul-taságot színelőadással, melynek tiszta jövedelmét a „Hősök emlék-táblája“ felállítási költségeire adományozta. Ehez a nemes célhoz hozzájárultak dr. Adorjáni Ferencz és Gyula urak budapesti lakó-sok 1000 leu. Szövetségünk lelkes tagjai saját költségükön ki-meszelték és kitakarították az iskola épületét. Özv. Szakáts Imréné és Ince Jánosné az egyházközség 2 gyászlobogóját újra festették. Elnök: Bedő Árpádné. (Folyt. köv.)

A *kolozsvári* D. F. Nőszövetsége 1927 évi munkásságát igen szép eredménnyel végezte be, az évi rendes segélyezéseken kívül karácsonyra ruha és pénzalakjában 22 ezer leu értékű ajándékot osztott szét. Ez évben a Nőszövetség szükségesnek látta egy ren-des hivatal felállítását. A hivatalos ügyek elvégzésére Diószeghy Erzsébet választotta meg. A hivatalnok célja az, hogy rendszeresen intézze az egylet levelezését, a segélyezési és más ügyeket. Ezuton is felkérjük tehát a hiveket, hogy ha az egylettel szem-lyesen, vagy levélben összeköttetésbe kívánnak lépni, keressék fel jegyzőnket a hivatalban. Unitárius Kollegium. Hivatalos óra hétfőn d. u. 3—6. Reméljük, hogy a vidéki D. F. Nőegyletekkel ezután szorosabb összeköttetést leszünk képesek fenntartani.

oo

Egy megkészt levél. Most már néhai jó püspök urunk nevére levél érkezett Amerikából. Dr. Cornish írta, megköszönve benne a Képviselő Tanács és a püspök ur jókívánatait, melyeket betegsége alkalmából kapott. „Biztosíthatom Önöket“ — írja, — „hogy semmi sem eshetett volna jobban, mint ép az Önök jókívánásai.“ Most már fölgögygult Dr. Cornish és újra elfoglalta a Társulat elnöki székét. Az azonban, akinek a levél címezve volt, már leg-feljebb odafennről gyönyörködhetik a Dr. Cornish irántunk érzett nagy szeretetében. „Biztosíthatom Önöket, hogy erdélyi testvér-egyházaik szívünk mélyére vannak zárva el nem fogyó szeretettel.“

Barabás Miklós enyedi unitárius lelkészünk március 18-án tartotta esküvőjét Nagy Rozália urleánnyal Enyeden.

Eskető lelkész volt Dr. Kiss Elek teol. ak. dékán.

Tevékeny lelkészársunknak házassága alkalmából sok sze-rencsét kívánunk s adja Isten, hogy feleségében egy munkás és áldozatkész papnékkal több legyen.

Frigyükre Isten áldását kérjük.

Egylefi élet és munkásság.

Nyarádszentlászló egyházközségünkben a téli hónapok alatt nyolc szépen sikerült *vallásos estélyt* rendeztünk felekezeti iskolánkban. Kezdettük január 12-én, csütörtökön és azután is minden héten egyszer, csütörtökön este tartottuk március 1-ig. Műsorunk három célt szolgált: a vallásos hit mélyítését, műveltségterjesztést és a gondot feledtető nemes szórakoztatást. Ezen a téren meglehetősen műveletlen talajon jártunk és azért a kezdete nehéz volt, de a községi intelligenciának (felekezeti különbség nélkül) és más megértőknek is a támogatása következtében az érdeklődés mind nagyobb és nagyobb lett s az utolsó este az iskola egészen tele volt hallgatósággal.

Műsorunk esténként felolvasásból, szavalatokból, szabadelőadásból és vig magán, páros, vagy többszemélyű jelenetek előadásából állott. Minden alkalommal egyházi énekkel kezdtük és azzal végeztük. Minden este két szabadelőadás volt. Egyiket minden alkalommal a lelkész tartotta a régi Palesztináról. Nyolc előadás keretében röviden ismertette Palesztina földrajzát, éghajlati körülményeit, termékenységét, országos csapások, építészet öltözet, hadviselés, mesterségek, mértékek, népének története, igazságszolgáltatás, vallásos alkotmány és Zsidóország sorsát Jézus után. A másik szabadelőadást tartották lelkész fölkérésére: Mikó László helybeli földbirtokos kettőt. Egyiket a telefon, táviró-és rádióról, a másikat pedig a föld és az ember történetéről. Patoky István szintén helybeli földbirtokos hármat. Egyiket a repülőgépről, másikat Amerika fölfedezéséről, harmadikat Amerika szabadságharcáról. Lőrinczi Miklós énekvezér-tanító hármat. Egyiket Jézus előtti és korabeli állapotáról (egyh. t.), másikat az apostolok koráról és az első keresztények üldözéséről, harmadikat „Csodálatos jelenségek a növények életében“ cím alatt. Mind igen tartalmasak, tanító és műveltségterjesztő hatásuk voltak.

Szavaltak: Róth Róza (1-szer), Makkai Krisztina (2), Szőcs Róza (2), Karácsony Magda (2), Farkas Berta (1), Veress Róza (2), Adorjáni Ilus (1), Karácsony Ida (2), Demeter Regina (1), Zsigmond Rózsi kisasszony (1), Benczédi Ferenc lelkészné (1), Lőrinczi Olga (2), László Annus (1).

Felolvastak: Benczédi Ferencné (3), Lőrinczi Miklós tanítóné (1), Magyar Árpádné urasszony (2), Zsigmond Rebi kisasszony (1), Bustya József (1).

Ezekon kívül a harmadik estétől kezdve bevezettük az ugynevezett színpadi jeleneteket is. Ilyenekben szerepeltek Zsigmond Rózsi kisasszony (3), Bustya Sándor keresk. érettségizett (6), Szövérfi Rózsi (3), Adorján Ilus (1), Mózsás László szentháromsági ref. tanító (4), Zsigmond Rebi (1), Zsigmond Bandi (2), Beke Dénes (1), Berei Ferenc (1), Berei Mihály (1), Berei Dénes, Incze Dénes, Karácsony Lajos, Karácsony Magda, Makkai Krisztina, Veress Róza és Kovács Albert (1).

A szinpadi jelenetek között előadtuk Petőfi Sándornak „Alku“ és „Faluvégén kurta korcsma“ című költeményét is megjelenítve. Hálás köszönet a szereplőknek, a munkában résztvevőknek.

Benczédi Ferenc, lelkész.

A datki D. F. E. Nőszövetsége február 11-én népes gyűlést tartott. Elhatározták, hogy 250 leut küldenek a Leányotthon segélyezésére és beszámoltak az 1927. év munkásságáról. Az egylet pénzvagyona jelenleg 7304 leu. Szén Mihály lelkész szabad-előadása után a fórozás ellen hoztak határozatokat. Lelkes és sokatigérő munkálkodás folyik az egyletben.

Szinden a „Dávid Ferenc Egylet“ igen szépen teljesíti kulturális, társadalmi és szociális kötelességeit. Karácsony estéjére elhozta az Ő angyala, az iskolásgyermeknek gyönyörű karácsonyfáját. A karácsonyfa alja rakva volt válogatottabbnál válogatottabb ajándékokkal, melyekből valamennyi iskolásgyermek részesült. A gyermekek iparkodtak is az angyal jóságát kiérdemelni, midőn alkalmi szavatokkal két kis szindarab előadásával és énekekkel váltották ki az egylet teljes számmal megjelent tagjainak szünni nem akaró tapsviharát.

Az élvezetes program után az egylet angyalai kedves szavak kíséretében adták át ajándékaikat a boldogságtól mosolygó apróságoknak, melyet családias estély követett.

Szilveszter estéjén pedig egy táncmulatsággal egybekötött, szépen sikerült programos estélyt rendezett a „D. F. E.“ szép programmal.

A program minden egyes pontja vastappsal volt jutalmazva, ami minden ékesszólásnál jobban igazolja a szereplők sikerét.

Karácsonyfalván a D. F. ifjusági egylet megalakult és nagy reményekre jogosító lelkesedéssel megkezdte munkálkodását.

A marosvásárhelyi Unitárius Nőszövetsége dr. Sárkány Miklósné elnöknő lelkes vezetése mellett az 1927 évben is szép missziói munkásságot fejtett ki. Szépen sikerült vallásos délutánok, teaestélyek, mesedélutánok, családi összejövetelek, szegény gyermekek és családok részére nyújtott ruha és pénzbeli segélyek tehetnek tanúságot e Nőszövetség lelkes vezetőinek, választmányi tagjainak arról a fáradhatatlan nemes munkájáról, mely nevel, tanít, örömet szerez, segít és vigasztal. Ott láthattuk e lelkes szövetségi tagokat a szomorkodók mellett a vigasztalás szavaival; leánytanoncaink hittan óráira a leánylélek tisztaságát őriző édesanyák féltő gondjaival, jó tanácsaival; ott a temetőben, elfelejtett hősihalottak elhagyott sírjait gondozva; ott a gyermekek körében a szeretet ajándékait osztogatva, örömet szerezve; ott Isten házában, ott a betegek és szegények mellett a jótékonyosság erényeit gyakorolva. A Nőszövetség 1927. évben 5 vallásos délutánt tartott, melyeknek műsorain ima, felolvasások, szabadelőadások, szavatok és énekszámok szerepeltek tiszta lelki élvezetet nyújtva s ki

kell emelnünk az elnöki megnyitókat, melyeknek mindenike olyan volt, mint egy-egy alkalomszerű szép költemény. Március 27-én és november 12-én erkölcsileg is igen szépen sikerült teaestélyt rendezett Nőszövetségünk. Ez estélyek 20881 leuval gyarapították a Nőszövetség pénzvagyonát. S bár rejtve óhajtottak maradni e teaestélyek fáradhatatlan rendezői és kiváló szereplői, mégis meg kell említenünk, hogy a Bedő Emma urhölgy és Kalkovics Gyula ur szellemes bevezető előadásai, Bedő Marcsa uh. és Olajos Jenő ur monológja, dr. Ferenczi Zsigmondné urasszony szép dalai, Csorba Tuti ul. és Szalkai Pityi ul. táncduettjei, Olajos Jenőné urasszony monológja, Nagy Janka ul. zongorakiséréte mellett Kolozsvári Zoltán ur gordonkajátéka és Hersényi Ferenc ur népdalai emelkedtek ki művészi szépségükkel e teaestélyek gazdag műsorából; a rendezés munkájában Platz Ferencné és Zsakó Kálmánné urasszonyok és Platz Ferenc ur fáradoztak itt jól ismert agilitásukkal. Tartott a Nőszövetség 14 családi összejövetelt (ezeken szegény unitárius családok segélyezése végett perselygyűjtések voltak) és 1927. december 18-án gyermekistentisztelettel összekötött „Mese-délutánt“ rendezett, Álgya Laura urhölgy mondott kedves kis meséket a gyermeklelkeket megkapó közvetlenséggel. Ez alkalommal 207 csomagot osztott ki gyermekeink között karácsonyi ajándékképpen, nem feledkezve meg szorványokban lakó gyermekeinkről sem, részükre is eljuttatta a maga szeretetadományait. A Nőszövetség az 1927. év folyamán 21 szegény gyermeket és családot részesített ruha és pénzbeli segélyben, a templomi harmoniumot kijavíttatta és 1 szegény gimn. tanuló részére tandíjsegélyt nyújtott. Az így gyakorolt jótékonyság pénzértékben 21818 leu összeget tesz ki. Elismeréssel és köszönettel említjük meg, hogy Nőszövetségünk részére dr. Mánú Sándorné urasszony egy 2000 leu értékű díszes divánpárnát ajándékozott kisorsolásra azzal, hogy a befolyó összeg felerészben itteni szegények segítésére fordítandó, felerészben pedig Kolozsvári Unitárius Leányotthonunk javára küldessék fel Leányotthonunk vezetőségének. Id. Fazakas Jánosné buzgó hívünk szegények segélyezésére 100 leut ajándékozott Nőszövetségünknek.

A Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Köre által a nyár folyamán rendezendő emléktábla visszahelyezési ünnepéynek és propagandakörutal egybekapcsolt kongresszusának vázlatos terve.

Julius 2. D. e. indulás a személyvonattal Tövisen keresztül Dévára. Este meg szállás a városban.

Julius 3. D. e. 11. Ünnepélyes istentisztelet a dévai református templomban.

D. u. Az emléktábla visszahelyezése a várban. Este meg szállás a városban.

Julius 4. Indulás személyvonattal Székelykereszturra. Este megérkezés és elszállásolások.

Julius 5. D. e. 11. A kongresszus ünnepélyes megnyitása.

Egyházi és iskolai mozgalom.

Kedves olvasóinknak és munkatársainknak boldog husvét-i ünnepeket kívánunk.

Ferencz József életrajza. Leközlöljük az alábbi írásbeli dolgozatot, mely a beadott dolgozatok között a legjobbnak bírálattal el:

1928. február 19-én meghalt a világ összes unitáriusainak egyetlen püspöke: Kilyéni Ferencz József. A jó Isten ritka hosszú és szép élettel áldotta meg, közel egy századot élt át: 93 évet.

1835 aug. 9-én született Alparéten. Tanulmányait Kolozsváron végezte, hol papi pályára készült. Először köztanító lett ugyanott, majd az Egyház külföldi tanulmányutra küldötte Göttingába. Hazatérve segédlelkésznek választják meg a kolozsvári ekkleziába, 1861-ben pedig első papnak. 1876-ban megválasztják a Magyar Unitárius Egyház püspökének. Pár héttel ezelőtt fejezte be áldásos, munkás életét, melyet mindvégig az Ur szolgálatában töltött. 1928 febr. 19-ikén halt meg 53 évi püspökség után.

Felesége, Gyergyai Anna, dédanyám huga volt s így családi kötelékek fűzvéen hozzá, nemcsak mint püspököt, de mint „Jósi bácsi“-t is megismerhettem. Sohasem jutott eszembe félni tőle, mindig szeretettel és bizalommal közeledtem feléje, mint mindenki, aki őt igazán ismerte. A mi szeretett Jósi bácsink temette el dédanyámat, nagyapámat és nagyanyámat. Viszont ő eskette szüleimet s keresztelte apámat, testvéreimet s engem is. Elvesztése mindannyiunk szívéen fájó sebet ütött.

De nagy és szinte pótolhatatlan veszteséget jelent az ő elhunytja az összes unitárius hiveknek is, mert mindannyian fejünket, vezetőnket, atyánkat veszítettük el őbenne. Az Ur segítsen minket illően viselni ezt a csapást.

Gyergyai Kornélia,
III. gimn. tanuló.

Körkérdésünkre az általános unitárius köszöntési formát illetően eddig mindössze négy hozzászólás érkezett be. Püspök urunk halála megzavarta a lelkeket s így a kis szám érthető. Most azonban annál több hozzászólást kérünk, hogy jövő számunkban beszámolhassunk az eredményről.

A Ferencz József emlék-alapítványra ujabban a következő adományok érkeztek: Dr. Gyergyay Árpád és családja, Unitárius Nőkszövetsége Kolozsvárt 3000—3000 leut; Erdélyi Leszámitoló Bank 2500 leut; Dr. Gál Miklós és neje Ferencz Tita, Holbach Ede és neje 2000—2000 leu; Dr. Ilsvay Lajos, Dr. Hintz György és neje, a Magyar Evangélikus Superintendencia, Aranyosrákosi Egyházközség, Br. Daniel Ferenc, Küküllődombói Egyházközség 1000—1000 leu; Oklándi Egyházközség 900 leu; Sepsiszentgyörgyi Egyházközség 527 leu; Homoródszentmártoni Egyházközség 656 leu; Székelykáli Egyházközség 540 leu; Ferencz József Unitárius Kör, Gerstenbrein Arthur és neje, Kolozsvári

Gazdák Hitelszövetkezete, Csifó Sámuel és neje, Tanka Béla, Alsójárói Egyházközség, Dr. Elekes Dénes, Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet kolozsvári Női Klub-ja, Gyulay Árpád és neje, Magyarsárosi Egyházközség, Zsákó Kálmánné, Dr. Gál Kelemen és családja, Dr. Bo. bély István és neje, Brassói Unitárius Nőegylet, Dr. Tóth György, Kriza Önképzőkör, Homoródkeményfalvi, Homoródujfalvi, Székelyderzsi, Lupényi, Vulkáni és Mészki Egyházközségek, Geréb Zsigmond 500—500 leu; Abásfalvi Egyházközség 420 leu; Bartók Endre 400 leu; Dr. Anka Aurélné, Uzoni Gyula és neje, Kökösi Egyházközség 300 leu; Velitsné, Pap Eszter 300 leu; Kökösi Unitárius Dalkör, Kökösi Unitárius Nők Szövetsége 250—250 leu; Gál Lajos, Ádámosi Egyházközség, Id. Máthé Lajos, Toók Balázs, József Lajos, Bodoczi Sándor és neje, Mátyus Gergely, Sigmund József, Homoród-Jánosfalvi Egyházközség, Székely Tihamér, Barla Dezső 200—200 leu; Dávid József 150 leu; Dr. Kohányi Menyhért, Benedek Gábor, Serester Ignác, Sigmund Kálmán, Csegezi Tamás, Kobátfalvi Nők szövetsége 100—100 leu.

Egyházunk megmentésére ujabban a következő megajánlások jöttek: Dr. Péterfy Áron köri f. ü. gondnok 6000, Bodor Ferenc Vargyas 5000, Csiki Albert Székelyudvarhely, Halmágyi Tamás Mészki 1000—1000, Szentpáli Gyula Fogaras 1200 leu.

Az Amerikai Unitárius Társulattól kaptuk az alábbi levelet, mely tudjuk, érdekelni fogja olvasóinkat:

Kedves dr. Boros!

A Ferencz József püspök haláláról dr. Csiki Gábortól kapott kábelértesítés mindnyájunkat nagyon megrázott. Természetes, hogy olyan korban, amilyenben a püspök volt, az ilyen hír nem lehetett váratlan és habár az ő elmulása mély fájdalmat okozott, mégis inkább a hálaérzete lebegett előttünk, hogy ilyen hosszú és példányszzerű életet élhetett. Közülünk azok, akik Erdélyben jártunk s különösen dr. Cornish és én, akik többször is jártunk ott, valóban a személyes veszteség érzésével fogadtuk, mert senki sem lehetett benső kapcsolatban Ferencz püspökkel anélkül, hogy mély szeretettel ne vonzódott volna hozzá.

Mihelyt a kábeltudósítás megérkezett, azonnal értesítettük a bostoni lapokat, amelyek aztán tovább adták a halál hírért. A következő napon, februárius 21-én az unitárius központi épületben Beacon Street 25 sz. emlékestisztizteletet tartottunk. A következő napon február 22-én a Washington születésnapja volt, nálunk nemzeti ünnep s ez indított arra, hogy inkább tartsuk meg a gyászemlékünnepet egy nappal a temetés előtt, mintsem a nemzeti ünnepet követő napon. Bostonban hamar elterjedt a halál híre az unitáriusok között, sőt a szomszédságból is olyan sokan gyültek össze, hogy az Eliot-terem megtelt férfiakkal és nőkkel, akik a püspök emlékét megtisztelni gyültek ö sze.

Az istentiszteleten 7 lelkész vett részt, akik mindannyian

nagy érdeklődéssel viseltetnek az erdélyi unitárius egyház iránt. Ezek ünnepi palástban és akadémiai jelvényben vonultak be a Társulat Eliot Hall nevű termébe. A gyászistentisztelet „a mi Atyánk Hite“ c. templomi énekkel kezdődött. A bevezető fohászt Lewis F. R. lelkész mondta, aki jelenleg a missziói bizottság titkára. Yves Henrik, aki egy pár éve volt Erdélyben, Saunderson Henrik, aki néhány évvel ezelőtt Kolozsvárt a püspök vendége volt, alkalmi költeményeket olvastak föl Weisz Frigyes, aki az Amerikai Unitárius Társulatnak utolsó hivatalos képviselője volt Erdélyben, olvasta az alkalmas bibliai szöveget. Az imát Snow Sydney dr. mondta, aki az erdélyi unitáriusok látogatására legelőször jelent meg. Dr. Shippen Jenő, aki a múlt évben volt Erdélyben, valamint dr. Snow tartották az emlékbeszédeket, melyekben megrajzolták a püspök szép jellemét és hosszú szolgálatának az egyház érdekében kifejtett eredményeit.

Az emlékistentisztelet végén mindezek a lelkészek a dr. Cornish elnök vezetése alatt felvonultak a püspök képéhez, mely a Társulat épületének disztermében foglal helyet. A gyülekezet kísérté őket és így hatalmas sereg alakult ki a teremben és a lépcsőkön. A kép előtt két hatalmas gyertya lobogott. Dr. Cornish koszorút helyezett a kép alá s miután a bucsuimát és áldást elmondotta, befejezésül az egész gyülekezet elénekelt „A minden szentekért“ c. himnuszt. Ezen az emlékünnepevényen az összes amerikai unitárius szervezetek képviselői jelen voltak. Az Amerikai Unitárius Társulatot dr. Cornish, az elnök és majdnem az összes tisztviselők képviselték. A lelkészek bostoni társulatát dr. Shippen, a lelkészi szövetségét titkára Weis, a Christian-Register c. lapot szerkesztője, dr. Dieffenbach, a misszióbizottságot titkára, Lewis és számos tagja; a Tuffts theologiai iskolát, mely az Universálista egyházhoz tartozik, Auer tanár, a Connecticut völgyi konferenciát Ives, az Unitárius Történelmi Társulatot Foote lelkész, a Nőkszövetségét, a világiak Ligáját, az Ifjúsági vallásos egyesületet, a Tukerman leányakadémiát tisztviselői képviselték. Az Amerikai Unitárius Társulat volt elnöke, dr. Eliot, aki most az Arlington-templom papja s így a Channing Elleri Vilmos utódja, személyesen jelent meg valamivel később, hogy kifejezze Ferencz püspök iránti hódolatát és tiszteletét.

Dr. Cornish megbízásából küldöm ezt a rövid tudósítást a mi gyászemlékistentiszteletünkről, mert gondolom, hogy ez Önt, valamint a néhány kolozsvári és más barátait érdekelni fogja.

Kérem fogadja legjobb kívánataim nyilvánítását. Hü hive:

Snow B. Sydney.

Homoródszentpáli Nők Szövetsége. Bence Gáborné gyűjtése. A kolozsvári Unitárius Leányotthon javára újabb a következők adományoztak: Bence Gáborné, Pálffy Ákosné, id. Török Józsefné, Ábrahám Jánosné, Szabó Mártonné, Dimén Istvánné, Kovács Péterné, Imre Pálné, Geréb Lőrincné, id. Dimén Lajosné,

Szabó Istvánné, Dimén Domokosné, ifj. Gábor Lajosné, Bakcsi Jáncsné, Ágoston Dénesné, Dimén Dénesné ifj. B., id. Szabó Józsefné, Imre Dénesné, Zoltán Juliska, Balázs Mózesné, Kolozsi Imréné, Molnár Istvánné, Bató Lajosné, Szász Andrásné, Pap M. Gáborné, felső Dimén Dénesné, özv. Szabó Mózesné, alsó Dimén Dénesné, Sándor Balázné, Tamás Gáborné, Dimén Pálné, Sándor Jánosné, Barta Zsigmondné, ifj. Dimén Lajosné, Tamás Elekné, Péter Zsigmondné, Barta Miklósné, Tóth Gáspárné, Dimén Sándorné, Kovács Rebeka, Hátszegi Dénesné. Összegyűlt: törülköző, lepedő és szalmazsák; összesen 43 drb.

Datk női 250 leut küldtek készpénzben.

Nagykede. Pap Ferencné, Domby Jenőné, Márton Samuné, Vári Dénesné, Kibédi Pálné, Kibédi Péterné, Dankuly Imréné, Márton Györgyné. Összegyűlt: törülköző, alsólepedő és szalmazsák; összesen 8 drb.

Firtosmartonos. Katona Ferencné esperesné, Gálffy Ferencné tanítóné, Gálffy Józsefné, Vas Józsefné, Vári Dénesné, Nagy Sándorné, András Ferencné, Vas Gizella, Vas Mihályné, András Ákosné. Összegyűlt: törülköző és párnahaj; összesen 10 drb.

Nyugtázás. Az egyesület pénztárába február 23-tól március 18-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Létay László Temesvár, Kozma Endre, Ifj. Udvari György, Ifj. Tancos János Magyarsáros, Pál Ferenc Oklánd, Unitárius Főgimnázium könyvtára Székelykeresztur, Nagy Árpád Úrmös, Jakabfy Lajosné Székelyudvarhely, Nagy Elemér Temesvár, Gyarmathy Dénes Székelykeresztur, Kálmán Mózes Fiafalva, Koronki János Kolozsvár, Ifj. Zalányi Samu Torda, Deák László Nyárádszereda, Balogh Miklós Aranyosgyéres, Mezei Vilma Muzsna, Varga Sándor Segesvár 1928-ra; Özv. Csegezy Gáborné, Baranyai Pál alsó, Özv. Csép Mihályné, Balogh Mihály a Pálé, Kaszás Gyula, Balogh Pál, Csép József, Csegezi Máténé, Benke Zsigmond, Balogh Mártonné, Simonfi Máté, Pálffy Máténé, Pálffy Tamás, Szép Gábor, Csongvay Dénesné, Csép János, Fodor Tamás, Csép F. Tamás Bágyon Katona Ferencné, Gáspár Tamásné, Simon Balázné, Gálffy Ferencné, Bajka Róza, Gáspár Ida, Jakabfy Mózesné, Török Mihályné, id. Vas Mihályné, Gáspár Ferencné, Geréb Mózesné, özv. Vas Ferencné, Vas Árpádné, Demeter Józsefné Firtosmartonos, Benczédi Sándorné Medesér, Zsakó Gyula Enlaka, özv. Török Bertalanné Erköros, Pataki Béla Arad, Vass Gézőné Brassó 1927-re, Unitárius Egyházközség, Gál Domokos Bágyon 1924—1927-re, Vári Dénes Firtosmartonos; Simonfi Miklós Bágyon 1925—1927-re, özv. Barabás Vilmosné Kolozsvár, özv. Toperczer Elekné Nagybánya, Adorján Jenő Segesvár 1926—1927-re, Csonka Ida Kolozsvár, Borbély Nagy Miklós Torda, Nagy Gyula Vajdaszentiván 1927—1928-ra, özv. Pálffy Jánosné Csegez 1926—1928-ra.

Alapítói díjban fizettek: Dávid Albertné Arad 200 leut, Lőfi Béla Aiud 250 leut, Dr. Balogh György Torda 300 leut, Fogarasi

Gézáné Torda 400 leut, Demes András Csegez 500 leut és Dézsi Dénes Aranyosrákos 150 leut. — Kolozsvár, 1928. március 18-án. *Gálfi Lőrinc*, pénzárnok.

ooooooooooooooooooooooooooooo.oooooo.ooooooooooooooooooooooooooooo

Irodalom.

A Dávid Ferenc Egylet kiadványait ajánljuk olvasóink figyelmébe: Dr. Brassai: Nézetek a vallás eszméjéről 1 leu. Unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután (csak kevés példány van) 10 leu. Unitárius jeleseink, arcképpel 5 leu. Gálfi Lőrinc: A vallások jövője, 2 leu. Konfirmációi Emlék 10 leu. Unitárius Közlöny, havi lap, egész évre 60 leu.

Pár héten belül meg fog jelenni dr. Varga Béla: „A subsistencia fajai“ c. tanulmánya a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában. Szerző szeretne tájékozódást szerezni arra nézve, hogy körülbelül hányan óhajtanák a művet megszerezni, hogy kellő számú példány behozataláról gondoskodjék. Ára előreláthatólag nem lesz több 100 leunál. Kérjük, hogy aki meg akarja szerezni, küldjön egy lev. lapot dr. Varga Béla theol. tanár Cluj-Kolozsvár Unitárius Kollegium címére.

A mai közszellem pszichológiája. Irta dr. Varga Béla, theologiai tanár. A Minerva-könyvtár legujabb, kilencedik füzete-ként adta ki Varga Béla előadását, melyet az Erdélyi Múzeum Egyesület bölcsészet-, nyelv- és történettudományi szakosztálya által rendezett felolvasás sorozat első előadásán olvasott fel. Tárgyilagosan felépített, tartalomdus tanulmány. Különösen a tömeglélektan és a közszellem lélektana között megvont éles disztinkció, valamint a közszellem eredőinek és összetevőinek tartalmi ismertetése teszik e tanulmányt elsőrangúvá. Dr. Varga Béla logikus fő, amint hogy eddigi munkálkodása is leginkább a logizmus terén folyt le. Míg társadalom-tudósok és pszichologusok elvesznek legtöbbször a társadalmi jelenségek túlbő megrajzolásában, addig Varga Béla merészen e jelenségek belső rugóihoz közeledik s azokat analizálja. Olyan áttekinthető az ő erős logikájával levezetett gondolatmenet, mint egy matematikai tétel bizonyítása. Ajánljuk e könyvet minden lelkészünk és műveltebb hiveink figyelmébe. A könyv ára 18 leu s megrendelhető a Minervánál, vagy akár lapunk szerkesztőségében is.

Sz. I. S.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffy Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor címére Cluj Unitárius Kollégium küldendő.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítójú 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz